

Για το «Εμείς» του Ζαμιάτιν

Το μυθιστόρημα «Εμείς» (1921) του Γιεβγκιένι Ζαμιάτιν μας μεταφέρει στο μέλλον του μέλλοντος της ανθρωπότητας μετά από έναν 200ετή παγκόσμιο πόλεμο. Ότι απομένει από τον κόσμο βρίσκεται πλέον έγκλειστο σ' ένα γυάλινο τείχος υπό την ολοκληρωτική εξουσία του Μονοκράτους και της απόλυτης αρχής του, του Ευεργέτη.

Οι άνθρωποι δεν έχουν πλέον ονόματα όπως τα γνωρίζουμε, αλλά αριθμητικούς κώδικες (D-503). Δεν είναι άνθρωποι, αλλά αριθμημένοι, έχουν υποστεί διαδικασία αριθμοποίησης, κάτι σα λοβοτομή κι έτσι έχουν χάσει τη φαντασία, τα όνειρα, τα συναισθήματα, τις επιθυμίες. Όλη τους η ζωή είναι μια γραμμή παραγωγής. Τρέφονται με μπάρες πετρελαίου, βαδίζουν σε στοίχους των τεσσάρων και ακολουθούν πιστά των «Πίνακα των Ωρών», τον απόλυτο ρυθμιστή της μηχανοποιημένης τους ζωής.

Υπάρχει όμως και μια επαναστατική οργάνωση, που βρίσκεται εκτός του τείχους, είναι οι Μέφις. Σκοπός τους είναι να ανατρέψουν την εξουσία του Μονοκράτους, προσδίδοντας πάλι στους αριθμημένους τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά τους.

Το «Εμείς» αποτελείται από 40 καταχωρήσεις ημερολογίου του D-503, κατασκευαστή του Αφομοιωτή. Ο Αφομοιωτής είναι το διαστημόπλοιο με το οποίο το Μονοκράτος θέλει να κατακτήσει κι άλλους πλανήτες του σύμπαντος. Καθώς ο D-503 ξεκινά να καταγράψει την εμπειρία του ως κατασκευαστή, εμφανίζεται στη ζωή του η I-330.

Η I-330 είναι επικεφαλής των Μέφις. Σκοπός της είναι αποπλανώντας ερωτικά τον D-503, να καταλάβει τον Αφομοιωτή και να επιτεθεί στο Μονοκράτος. Στη σχέση της μαζί του προσπαθεί να προκαλέσει την πρώτη εξέγερση εντός του D-503, στο μυαλό και το σώμα του, ξυπνώντας τα ζωικά και ερωτικά ένστικτα, την επιθυμία και το όνειρο, τη φαντασία και την ψυχή...

Παρακάτω ακολουθούν κάποιες σκέψεις σχετικά με το θεατρικό ανέβασμα του «Εμείς» και την προσέγγισή μας:

Τα πρόσωπα είναι θραύσματα του παραληρήματος του D-503, αλλά και εξελίσσονται μαζί με τον D, εξαιτίας του. Εκτός από την I, ίσως ο Διόνυσος από το μέλλον του μέλλοντος, προφήτης μιας νέας θρησκείας,

έτοιμη να τιμωρήσει όσους την αμφισβητούν, όσους αρνούνται τη διπλή φύση του ανθρώπου (ένστικτο και λογική) και απωθούν τον στοιχειώδη πυρήνα του.

Καθώς ο D γράφει εκ των υστερών ό,τι έχει βιώσει, καθετί φέρει την αναγκαία και αναπόφευκτη αλλοίωση της μνήμης και της εν εξελίξει τρέλας του. Τα πρόσωπα της παράστασης είναι ένας χορός των σκιών σε διαρκή μεταμόρφωση: ένας χορός που διαλύεται σε χίλια κομμάτια, συντίθεται και πάλι με διαφορετικό τρόπο, γεννάει ένα ή δύο ή όσα πρόσωπα έχει η κάθε σκηνή, δημιουργεί παραληρηματικές δίνες, μέσα στις οποίες τα πρόσωπα αυτο-εγκλωβίζονται και εγκλωβίζουν τον D....

Το ημερολόγιο, είναι ο προβολέας του μυαλού τού D. Οι σκέψεις του, τα βιώματά του, οι σχέσεις του με τους άλλους, όλα δημιουργούνται τη στιγμή που καταγράφονται, μεταλλάσσονται, αποκτούν δική τους αυθύπαρκτη οντότητα, παίρνουν τη μορφή παραληρήματος. Τον φέρνουν πιο κοντά στην αλήθεια (υπάρχει;) και ταυτόχρονα στην ψυχική του κατάρρευση. Το κατακερματισμένο χειρόγραφό του, δημιουργεί αυτόν τον εφιάλτη. Σταδιακά γίνεται ο ίδιος θραύσμα, ένα φύλλο του ημερολογίου του που δεν μπορεί να ταξινομήσει. Γίνεται ο ίδιος το τεμαχισμένο κείμενο...

Σάββας Στρούμπος